

Täysistunto

Tiistai 5.6.2018 klo 14.10—17.06

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 71/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Tähän lähetekeskusteluun varataan yksi tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrääjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 5. asiakohtaan.

Keskustelu

15.10 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Hallinnon keventäminen ja byrokratian vähentäminen ovat olleet hallituksen kärkihankkeita sen aloittamisesta, vuodesta 2015, lähtien. Suorastaan suurta harppausta tässä asiassa ei nyt ole nähty, mutta tällaisia yksittäisiä, melko järkevän kuuloisia pienempiä norminpurku- ja keventämishankkeita on kylläkin ollut esillä.

Toivoo sopii, että tästä uudesta valtakunnallisesta virastosta ei tule uutta hallintoporrasta, jossa on suuripalkkainen johtaja ja virkamiehiä sitä hoitamassa, kun Valtakunnanvoudinvirasto ja 22 ulosottovirastoa siihen sisällytetään. Näin emme tietenkään toivo tapahtuvan, vaan toivomme, että hallituksen laskelmat vaiheittaisista henkilöstösäästöistä toteutuvat, kuitenkin niin, että ulosoton palvelutasoa ja asiakkaiden oikeusturvaa ei vaaranneta. Tätä, toteutuuko se, on syytä seurata ja tarvittaessa ryhtyä korjaaviin toimiin.

15.11 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hallituksen esitys ulosottokaaren muuttamisesta keskittyy hallintoon ja organisaatioon. Tätä mieluummin olisin toivonut hallituksen tuovan parannuksia, jotka helpottaisivat ulosottoon joutuneiden ihmisten ahdinkoa.

Suomalaisten eriarvoistuminen näkyy arjessamme. Massatyöttömyyden rinnalle on synnytetty massaulosotto-ongelma. Yli puoli miljoonaa ihmistä on ulosotossa, ja heidät on syrjäytetty elämään yhteiskunnan ulkoreunoille. Pieni- ja keskipalkkaisiin töihin työllistyminen estyy, koska ulosoton jälkeen palkasta jää käteen vähemmän kuin toimeentulotuesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

On todella hälyttävää, että alle 30-vuotiaiden ulosotossa olevien määrä on kasvanut edellisvuoteen verrattuna yli 4 300 henkilöllä. Kaikkiaan heitä oli jo 31 500. Nuorten lisäksi yhä useammat eläkeläiset kärsivät talousvaikeuksista. Yli 64-vuotiaita ulosottovelallisia oli noin 32 000 — nousua edellisvuoteen nähden 2 000 henkilöllä.

Vanhukset, vammaiset ja työttömät joutuvat herkästi taloudelliseen ahdinkoon julkisen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen vuoksi. Viime vuonna 320 000 tavanomaista terveyskeskus-, sairaala-, kotipalvelu-, laitos- ja hammashoidon asiakasmaksua päätyi ulosottoon. Näiden lisäksi ulosottoon asetettiin 36 000 kappaletta kuntien järjestämän varhaiskasvatuksen päivähoitomaksua. Useat kunnat ja kuntayhtymät ovat myyneet kuntalaisten asiakasmaksuvelat kansainvälisille perintäyhtiöille. Tämä nostaa kuluja ja vaikeuttaa maksuvaikeuksissa olevien jo ennestään hankalaa taloudellista tilannetta.

Yksi iso epäkohta on ulosottomiesten palkkaus. Ongelma on mainittu hallituksen esityksen sivulla 15, jossa arvioidaan nykytilaa. Siinä todetaan seuraavasti: ”Kihlakunnanulosottomiesten palkkauksessa noin kolmasosa palkasta tulee perimispalkkioina. Ne määräytyvät velallisten maksujen mukaan. Vaikka järjestelmä kannustaa hyviin työsuorituksiin, lainkäyttötoiminnassa on periaatteellisesti ongelmallista, että toimitusmiehen oma palkkaus määräytyy osaksi sen mukaan, minkälaisia ratkaisuja hän tekee. Käytetty maksuhotuksen laji, maksujen ajankohta ja jaksotus, velallisille annetut vapaakuukaudet, lykäykset palkanulosmittaukseen työttömyysjakson johdosta tai pidätyksen alentaminen sairauden tai muun syyn perusteella palkanulosmittauksessa vaikuttavat toimitusmiehen oman palkkauksen suuruuteen.”

Arvoisa puhemies! Tästä vanhasta järjestelmästä on luovuttava. Ulosottomiehet ovat samalla tavalla valtion virkamiehiä kuin muutkin viranhaltijat, ja heidän tulee hoitaa annetut tehtävät lakien mukaisesti ja asiallisesti. Ulosottokaaren 21 § kieltää ulosottomiehiltä hyödyn tavoittelun: ”Ulosottoasioita käsittelevä virkamies ei saa asemaansa tai siinä saatuja tietoja hyväksi käyttäen toimia omaksi tai toisen hyödyksi eikä muutoinkaan sopimattomasti tavalla, joka on vastoin asianosaisen etua tai joka on omiaan horjuttamaan luottamusta ulosottoimen asianmukaisuuteen tai puolueettomuuteen.”

Tulospalkkaus on ristiriidassa tämän pykälän kanssa. Omaksi hyödyksi ei saa toimia. Esimerkiksi ulosottomiehen harkinnan vallassa oleva päätös, annetaanko velalliselle maksuvapaa kuukausi, pienentää hänen omaa palkkaansa. Tässä on suuri ristiriita. Maksuvapaa kuukausi voi olla velalliselle elintärkeä, ja sen epääminen aiheuttaa taloudellisen tilanteen pahentumista. Olisinkin toivonut, että oikeusministeriö työnantajana olisi avannut työmarkkinaneuvottelut ulosottomiesten palkkausten osalta. Tämä olisi voitu korjata työ- ja virkaehtosopimukseen. Seuraavalla neuvottelukierroksella se viimeistään on tehtävä. Ulosottomiehet on siirrettävä normaalien virkamiesten palkkauksen piiriin.

Arvoisa puhemies! Toivon, että mahdollisimman moni teistä kollegoista allekirjoittaisi minun ja edustaja Tolppasen kirjoittaman SDP:n keskustelualoitteen, jossa esitämme, että eduskunta kävisi ajankohtaiskeskustelun ulosottoon joutuneiden ahdingosta ja heidän tilanteensa parantamisesta. Tämä on todella kokonaisvaltainen, iso asia yhteiskunnassamme. — Kiitos.

15.17 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun: Olisin todellakin toivonut, että asianomainen ministeri on täällä paikalla, nimittäin kun puhutaan ulosotosta, niin puhutaan 10 prosentista suomalaisia. Se on iso määrä, mutta sen verran siellä ulosotossa nyt ihmisiä on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

Tämä lakiesitys, joka nyt on käsittelyssä täällä, on osin tekninen. Se ei paranna varsinaisesti velallisen asemaa mitenkään, päinvastoin välillä tuntuu siltä, että köysi kiristyy kaulan ympärillä entisestään. Nyt kun piirejä pienennetään, ulosottomies viedään ensinnäkin kauas ihmisistä ja enää ei voida voudin kanssa sopia asioista. Joskus on vouteinakin inhimillisiä ihmisiä, joiden kanssa voidaan sopia, että nyt jätämme tältä joululta tämän ulosoton tekemättä, jotta saat perheellesi järjestettyä joulun, ja jatketaan sitä taas ensi vuonna. Tämä inhimillisyys katoaa nyt. Tästä voidaan olla useampaa mieltä, onko se laillisesti oikein vai ei, mutta inhimillistä se on ollut.

Otan kolme lainkohtaa esille, mitkä ihmetyttivät minua tässä suuresti:

Täällä sanotaan näin: ”Ulosottoviranomaisen lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä saa tehdä hallintokantelun Ulosottolaitoksen keskushallinnolle. Hallintokantelun ratkaisee valtakunnanvouti tai hänen määräämänsä johtava hallintovouti.” Minun oikeustajuni mukaan tässä on pukki kaalimaan vartijana. Sama laitos ratkaisee, jos samassa laitoksessa on tehty virhe. Sitten kyllä ”valtakunnanvoudin tai apulaishallintovoudin toimista tehdyn hallintokantelun ratkaisee oikeusministeriö”. Eivätkö nämä kaikki kantelut pitäisi ratkaista oikeusministeriössä? Sitten: ”Jos valituskirjelmässä on ilmoitus siitä, että ulosottomies on tehnyt virheellisen virkatoimen tai laiminlyönyt toimen suorittamisen, eikä ilmoitusta voida tutkia muutoksenhakemuksena, käräjäoikeuden tulee jättää valitus siltä osin tutkimatta ja osoittaa asianomainen kantelemaan Ulosottolaitoksen keskushallinnolle.” Tätä siis oikein tuetaan, että ei varmasti viedä talon ulkopuolelle näitä asioita.

Seuraavankin kohdan, joka ihmetyttää, luen myös kokonaan, jotta ymmärrätte, miksi se ihmetyttää: ”Jos sivullisen valitus hyväksytään, valtio voidaan sivullisen vaatimuksesta määrätä osittain tai kokonaan korvaamaan tämän kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jos kulujen jäämistä sivullisen vahingoksi voidaan olosuhteet huomioon ottaen pitää kohtuuttomana. Valtio voidaan määrätä korvaamaan myös ulosoton asianosaisen oikeudenkäyntikulut, jos asiassa on sattunut selvä virhe, joka olisi tullut korjata itseoikaisuna. Ennen kulujen määräämistä valtion korvattaviksi Ulosottolaitoksen keskushallintoa on kuultava.” Eli jos virhe on tehty ja siitä valitetaan, niin sen jälkeen voidaan mahdollisesti korvata tästä virheestä aiheutuneet kulut tai oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut sille henkilölle, jolle tämä on viranomaisen toimesta aiheutettu. Olisin halunnut kysyä tästä asianomaiselta ministeriltä.

Ja vielä kolmas, jonka senkin lainaan täältä: Tästä minun täytyy sanoa, että olisin toivonut, että tämä lainkohta olisi poistettu kokonaan ulosottokaaresta. Tässä on kysymys todistuksesta ulosottorekisteristä. Kuunnelkaa tarkkaan. ”Jokaisella on oikeus saada ulosottoviranomaiselta nimeämänsä henkilöä ulosottoasian vastaajana koskeva todistus ulosottorekisteristä. Todistukseen merkitään pyynnön esittämissäpäivää edeltäneiden kahden vuoden aikana tallennetut seuraavat tiedot.” Kuka tahansa voi siis mennä ulosottomiehen tykö ja sanoa, että haluaa tietoja vaikkapa edustaja Taavitsaisesta, näinkö? Tätäkö tämä lainkohta tarkoittaa? Näin minä sen tulkitseen. Mutta ministeri ei ole paikalla, nyt ei voida kysyä.

Se, mitä olisin toivonut tässä, olisi ollut se, että summaariset asiat eli riidattomat asiat — silloin kun henkilö tietää, että olen velkaa — voitaisiin suoraan siirtää ulosottoon, mikäli henkilö ei niitä ole jostain syystä maksanut. Ainakaan ei saisi siirtää niitä ensin perintätodistustalle, mikä vain nostattaa kuluja. Tällaisia asioita ovat muun muassa kunnalliset sosiaali- ja terveystalouden asiat, hammaslääkärilaskut, lääkäri- ja leikkaukset et cetera et cetera. Toki meillä laissa toisaalla sanotaan, että mikäli nämä laskut aiheuttavat ongel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

mia perheen elannolle tai estävät tai haittaavat lakisääteisten elatusmaksujen maksamista, niin näitä maksuja voidaan pienentää tai ne voidaan poistaa kokonaan, mutta tämä on Suomessa kuollut lain kirjain, sitä ei juurikaan käytetä.

Ulosotossa tällä hetkellä käy hyvin helposti niin, että kulut ovat suuremmat kuin itse velka. Se on asia, mihin tämän salin pitäisi puuttua. Kulut eivät koskaan saa kasvaa suuremmaksi kuin velkapääoma on. Tästä päästäisiin, jos korkolakia muutettaisiin ja jos perintäsystemiä muutettaisiin siten, että ensin peritään aina pääoma, sen jälkeen korot ja vasta viimeiseksi kulut.

Meillä on päässyt kummallinen käytäntö aikaiseksi, elikkä jos henkilöllä on kymmenen paikkaan velkaa satanen ja nämä perinnät ovat ulosotossa, niin ulosottomies ottaa jokainen kuukausi esimerkiksi kymppin — sovitaan, että se on kymppi, joka otetaan näitten velkojen lyhentämiseksi — ja hän jakaa sen kymppin näille kymmenelle perijälle, joille tämä henkilö on velkaa, eli jokaiselle tulee 1 euro, ja kun meidän systeemimme mukaan ensin otetaan korot, sitten pääoma ja sitten kulut, niin se euro ei riitä edes niihin korkoihin ja sen takia se itse velkapääoma kasvaa koko ajan. Tämä on kohta, missä tarvittaisiin inhimillisyyttä. Suomalainen on sillä tavalla suoraselkäinen ja rehti kansalainen kuitenkin, että hänen tarkoituksenaan, halunaan ja kovana yrityksenään on maksaa velkansa, mutta kohtuullista on se, että hänelle annetaan mahdollisuus selvittää velkataakastaan.

15.24 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka tässä on viranomaisen toimen uudelleenjärjestelämisestä elikkä Ulosottolaitoksen perustamisesta kyse, täällä ovat sekä edustaja Taavitsainen että Tolppanen pitäneet hyvät puheenvuorot liittyen siihen, kuinka monia suomalaisia ulosotto tänä päivänä todellakin koskettaa, 10:tä prosenttia.

Se, että ulosotossa suurta roolia näyttelevät erityisesti erilaiset terveydenhuollon maksut, on kyllä huolestuttavaa näin sote-uudistuksen aattona, erityisesti kun asiakasmaksulainsäädäntöä ei ole vielä tänne taloon saatu. Siinä mielessä jos ajatellaan, että näillä nykyisilläkin maksutasoilla tällä hetkellä ihmiset kamppailevat sen kanssa, pystyvätkö he maksamaan näitä terveydenhuollon maksuja, ja että kuitenkin meillä tänä päivänä on olemassa maksukatot ja vastaavat, niin kyllä tämä herättää kysymyksen, minkätyyppistä lainsäädäntöä sitten ollaan tulevaisuudessa tekemässä, ja se on huomioitava.

On myöskin tämä palkkauskysymys, minkä edustaja Taavitsainen tähän liittyen nosti esille: on tärkeää kyllä huomioida, että voi sanoa, että harva ihminen pystyy vastaavalla tavalla niin sanotusti justeraamaan oman palkkansa kohdalla, eikä riippumattomalle viranomaiselle varmaankaan välttämättä tämäntyyppinen ikään kuin bonuspalkkaus ole sovelias.

Tämä ulosoton tilanne on johtanut myöskin siihen, että koska palkasta tapahtuu ulosmittaus, niin tänä päivänä sellaisenkin henkilön, jonka saattaisi olla mahdollista käydä työssä, on houkuttelevampaa sitten jäädä siihen tilanteeseen, että on toimeentulotuella, jolloin siitä toimeentulotuesta ei tehdä tätä ulosmittausta. Meillä on tänä päivänä ainoastaan 30 kaupunkia, jotka antavat tällaista sosiaalista luototusta. Eli henkilö, joka pystyisi saamaan tämmöisen sosiaalisen luototuksen, pystyisi silloin näistä veloistansa pääsemään, koska tämän sosiaalisen luototuksen ehtona on se, että ihmisellä on esimerkiksi työsuhde tai hän pystyy muuten osoittamaan, että hän saa koko ajan jatkuvaa tuloa. Siinä mielessä tässä on nyt yksi tällainen, kun puhutaan niistä kannustinloukuista, iso ulosottoon liittyvä kannustinloukku, mikä jättää ihmiset toimeentulotuen varaan, koska ei kannata ottaa työtä vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

taan, koska se heikentää heidän elämäntilannettaan, kun he tietävät, että heillä on olemassa näitä ulosotossa olevia velkoja.

Tosiaan sitten vielä kiinnittäisin viimeisenä huomiota siihen, että tässä asetuksella säädetään Ulosottolaitoksen toimipaikoista, laajan täytäntöönpanon ulosoton toimituksen alueellisista toimintayksiköistä ja myöskin perus- ja erityistäytäntöönpanon toimipaikoista. Tämä antaa valtavan paljon alueellista valtaa nyt asetuksella säädettäväksi, ja siinä mielessä kyllä toivoisin, että myös tähän kiinnitetään sitten huomiota.

15.27 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä asiassa on tietenkin erotettava kaksi täysin eri asiaa toisistaan: On tämä hallinnollinen uudistus, joka kokemuksen mukaan on varmasti välttämätön. Se yhdenmukaistaa käytäntöä ja tekee siitä yksinkertaisempaa sikäli, että se poistaa myös oikeusvarmuuden loukkaamismahdollisuudet juuri erilaatuisella menettelyllä ja tapauksiin eri tavalla suhtautumalla. Toinen puoli on sitten tämä inhimillinen puoli. Ulosotossahan on aina, täytyy muistaa, kaksi parttia: on ulosoton haltija ja velallinen. Heidän intressinsä eroavat hyvin paljon toinen toisistaan. Ulosoton haltija haluaa tehokkuutta ja nopeutta, ja velallinen haluaa inhimillistä kohtelua, joka on oikeudenmukaista ja jossa on näissäkin puheenvuoroissa hyvin esille tulleet seikat. On varmaan välttämätöntä, että tällaiset summaariset asiat voitaisiin käsitellä summaarisesti ja oikeusvarmasti sillä nopeudella, mikä niissä on mahdollista, ja valtavan suuret ulosottovelat, lähellä konkurssia olevat ja konkurssiin liittyvät — jotka vaativat monimutkaista ja oikeusvarmaa käsittelyä nekin ja jotka kuluttavat aikaa — niin, että tämä velkoja ei joudu mittamattomasti odottamaan eikä myöskään velallinen kärsimään.

Siis paitsi että hallintoa nyt uudistetaan, on kyllä syytä myös mennä tämän ulosoton sisällön tarkkaan perkaamiseen ja hoitamiseen niin, että näitä asioita ei olisi näin suurella, 10 prosentin määrällä kuin nyt on. Siellä on erittäin suuri määrä näitä summaarisia asioita, mutta myös nyky-yhteiskunta houkuttimineen, niin kuin tiedämme, ottaa vallan monesta ihmisestä ja saa elämään yli varojensa. Houkutukset ovat hetkellisiä, ja niihin on helposti saatavilla rahaa, ja tämä passivoi osaa lisää. Sellaista elämää ei ole aikaisemmin ollut ja nyt on. Tähän on syytä hyvin ajankohtaisesti ja nopeudella oikeusministerin kyllä puuttua. Ulosottoasiaahan on kyllä uudistettu paljolti 90-luvulta lähtien, mutta niin kuin havaitsemme, aina on syytä käydä tämä soppa uudelleen läpi ja katsoa tämän päivän tarpeet.

15.30 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän tämä ulosoton rakenteellinen uudistus, joka nytten tulee, tarkoittaa sitten sitä, että Valtakunnanvoudinvirastosta ja 22 ulosottovirastosta muodostetaan yksi valtakunnallinen virasto, eli yksi mammuttivirus, ja tämä on yksi ongelma tässä. Tässä on se ongelma, että nyt enää ulosotossa oleva ihminen ja vouti, ulosotossa oleva ihminen ja ulosottomies, eivät kohtaa. Silloin ei voida enää sopia asioista ja saada asioita menemään ikään kuin inhimillisemmin eteenpäin. Sen näen tässä, että mitä kauemmas hallinto viedään, mitä kauemmas päätöksenteko viedään, niin varsinkin silloin, jos puhutaan inhimillisestä puolesta, se on sitä huonompi asia sille velalliselle. Tietysti sen kannalta, jolle ollaan velkaa, asia on parannus. Hän varmasti saa tehokkaammin rahansa takaisin [Puhemies: Aika!] kuin aikaisemmin.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

15.31 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Erinomaisia puheenvuoroja käytetty täällä, Taavitsainen ja Tolppanen, ja Essayah komppasi niitä, ja olen aivan samaa mieltä. On meillä käsittämätön tilanne, että meillä sosiaalimaksujen puitteissa, kun me käymme sairaanhoidossa, terveydenhoidossa, käytämme sosiaalipalveluja, on yli 400 000 suomalaista perinnän piirissä. Kuntaliittokin on osin arvostellut kuntien toimintaa, eli sitä katsotaan jopa lain hengen vastaiseksi toiminnaksi.

Kuntien itse pitäisi periä velkojaan, ja tärkeää olisikin, että me voisimme vaikkapa jo tällä kaudella luoda järjestelmän, ennen maakuntauudistusta taikka sote-uudistusta, jossa niille, joille 25 euroa on iso maksu, heti jo siinä vaiheessa tarjottaisiin mahdollisuus lyhentää tätä maksua 3 euroa kuukaudessa. [Maria Tolppanen: Juuri näin!] Eli kun tehtäisiin maksumuunnitelma niille ihmisille, joille henkilökohtaisesti vaikka 50 euron maksu kertamaksuna on iso, niin emme me aiheuttaisi tahtoen sitä tilaa. Tietysti kunnat ja kuntayhtymät oman etunsa vuoksi haluavat sen rahan asiakkailtaan, mutta meidän pitäisi inhimillistää perintää ja tähän liittyviä asioita.

No, toki tämä hallitus on tehnyt myös hyviä asioita. Se, että vuoden työttömänä ollut voi mennä kuudeksi kuukaudeksi töihin omalla ilmoituksellaan, enää ei tarvitse voudilta pyytää lupaa siihen, voinko minä mennä, on ollut hyvä edistysaskel siihen suuntaan, että perinnässä olevat ihmiset voivat saada mahdollisuuden olla työelämässä. Tärkeää kuitenkin olisi, että koko tähän asiaan, mistä on hyvin täällä keskusteltu... — Loppuu aika. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Puhemies Paula Risikko: 3 minuuttia saa puhua. Kyllä se olisi riittänyt, ehkäpä.

Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä, sillä huomasin, että eksyin jo heti oman puheenvuoroni alkuhaminoissa kehumaan edustajia, joittenka erinomaisia puheenvuoroja oli pakko kommentoida. Kuitenkin yhtenä kommenttina vielä edustaja Essayahille, kun hän sanoi, että nyt tässä soten aattona, että minä kyllä toivon, että puhuttaisiin vielä kuitenkin aattonaatosta. Ei se sote nyt vielä toivottavasti huomenna tule ja se pukki sen myötä jokaiseen perheeseen.

On tärkeää, että me näissä perintäasioissa keskitymme juuri siihen, että jokainen osaisi katsoa netistä tai jostakin, mikä on sen vuoden kuukausipalkka, mitä hän saa, niin oppii ymmärtämään sen, mihinkä rakentuu, jos oikein muistan, keskimäärin noin 7 000 euron kuukausipalkka. Jotakin on silloin pielessä, jos palkka määräytyy sen perusteella, kuinka aktiivinen olet viemään ihmistä edelleenperintään ja pitämään tätä yllä.

Tähän liittyy myös se asia, että niille ihmisille, jotka joutuvat tänne terveydenhuollon maksujen takia, yli 400 000 ihmistä Suomessa, tulee luottohäiriömerkintä. Nämä ihmiset ovat pois normaalista elämästä, ja tätä kun pidetään yllä niin, että se luottohäiriömerkintä monessa osin on siellä kaksi vuotta, vaikka sinä olet velkasi huolehtinut, niin toivon, että kun tässä varmaan tämän viikon aikana joukko kansanedustajia tekee identtisen lakialoitteen siitä, että kuukaudessa pitää maksuhäiriömerkinnän poistua, kun velka on suoritettu, niin se etenisi nopeasti vielä tämän hallituksen aikana eteenpäin. Tässä kaksi viikkoa sitten ministeri Häkkänen sanoikin, että hän on tehnyt selvityksen. No, selvityksen lopputulema ei ehkä ollut aivan odotusten mukainen, mitä siitä tässä kohtaa tiedän.

Arvoisa rouva puhemies! Jotakin meidän pitää tehdä, perinnästä ei saa tulla velalliselle jatkuva, kasvava taakka. Velanantajalla pitää olla joku vastuu siitä, kuinka paljon hän on... Jokaisen velallisen pitää huolehtia velastaan, jokaisen velkojan pitää saada velkansa takai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

sin, mutta tämän asiakassuhteen pitää olla keskiössä eikä sen, että joku hyötyy siinä välissä ja velallisen taakka, taloudellinen taakka, kasvaa jatkuvasti. Tähän toivotaan muutosta.

Ja niin kuin edustaja Juhantalo sanoi, aina määräjain tämä soppa pitää selvittää. Jospa tällä kertaa otetaan sieltä pois ne sattumat, jotka lihottavat juuri niitä välissä olevia perintätoimistoja ja voutijärjestelmää, eli jospa nyt otettaisiin makkarat siitä keitosta pois ja laitettaisiin asiat oikeaan asentoon.

15.38 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka tässä nyt käsiteltävässä esityksessä enemmän kysymys on teknisistä asioista ja rakenteellisista muutoksista, niin on hyvä, että salissa käydään vähän laajempaa keskustelua tästä aihepiiristä. Niin kuin moni edustaja edellä on todennut, kyllähän nämä ulosottoon liittyvät asiat ovat jälleen pinnalla. Ja jos nyt ihan määrällisestikin ajatellaan, niin puolta miljoonaa suomalaista tällä hetkellä asia koskee, ja se, mihin edustaja Taavitsainen hyvin viittasi, oli nimenomaan huoli siitä, että näiden nuorten määrä, jotka ovat ulosoton piirissä, on tässä kasvanut — kyllä hälytyskellojen pitäisi jokaisella meillä soida.

Kun tätä laajaa asiaa nyt pohditaan ja mietitään eri ratkaisukeinoja, niin siinä varmaan nousee esille erilaisia toimenpiteitä:

On paljon puhuttu siitä, mitä tälle suojaosalle voitaisiin tehdä, siitä, olisiko järkevää tätä suojaosaa nostaa, mikä nimenomaisesti madaltaisi työn vastaanottamisen kynnyistä nimenomaan pieni- ja keskituloisilla, mikä olisi siinä mielessä järkevää, että saisimme nostettua ihmisiä takaisin työelämään. Se käsittääkseni on aika yhteisesti sanottu tavoite tässäkin salissa monesti.

Sitten toisaalta on ihan sopivaa kysyä, onko oikein, että näillä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuilla, jotka menevät ulosottoon, pystytään bisnestä tekemään. Se on hyvä kysymys, kun mietitään, mikä se hyvinvointiyhteiskunnan arvolupaus on — se on kuitenkin se, että kaikki hoidetaan eikä kenellekään aiheuteta kohtuutonta taakkaa.

Ja ehkä kolmas kysymys liittyy siihen, että kun näitä ulosottotapauksia sitten katsotaan, niin monesti käy niin, että pienestä pääomasta on kasvanut korkokulujen ja muiden perintäkulujen jälkeen kohtuullisen suuri vyyhti, ja vaikka olisitkin ajatellut, että olisit lyhentänyt jo pääoman pois, niin sitten käykin ilmi, että oletkin pelkästään korkoja ja perintäkuluja lyhentänyt ja pääomaa on edelleen jäljellä.

Näiden kokonaisuuksien läpikäyminen vaatisi varmaan myös enemmän aikaa tässä salissa. Sen takia kyllä lämpimästi kannatan edustaja Taavitsaisen ja edustaja Tolppasen jättämää keskustelualoitetta, jotta tämä asia voitaisiin tässä myös käydä vähän laajemmalla porukalla läpi ja mietittäisiin sitten ratkaisuja näihin asioihin, jotta kukaan ei musertuisi Suomessa velkataakan alle ja jotta jokaiselle pystyttäisiin näyttämään sitten polku ylöspäin ja takaisin työelämään, ja sitä kautta se varmasti myös parantaisi ihan koko yhteiskuntaa.

15.40 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edellä edustajat Räsänen ja Myllykoski käyttivät hyvin ammattitietoisia ja hyvin osaavia puheenvuoroja. Pyysin puheenvuoron sillä hetkellä, kun edustaja Tolppanen erityisesti otti esiin uudelleen tämän, miten monet nokkelat osaavat ottaa yhteyttä ulosottomiehiin ja kaikki eivät sitä hallitse. Se ei ole yksinomaan hyvä asia. Ja kuten edustaja Tolppanen juuri ajatteli, kun hallinto keskitetään, niin mahdollisuus tähän näppäryyteen poistuu. Nimittäin oikeusvarmuus, yhdenmukainen kohtelu kaikkia kohtaan, on kyllä hyvin tärkeä elementti tuossa oikeudentunnon toteutu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2018 vp

misessa. Pelkkä näppäryys ja osaaminen, se että ottaa yhteyttä juuri henkilökohtaisesti henkilöön, joka toteuttaa yhteiskunnan järjestelmää, ei ole pelkästään hyvä asia. Ja kun sellainen, joka on nuhteeton ja kaiken yrittää toteuttaa muttei ota henkilökohtaisesti yhteyttä, joutuu sitten käytännössä kärsimään, niin ei ole silloin tasaisesti toteutunut tämä yhteiskunnan järjestelmä.

Minä pidän tätä uusimista hyvänä, mutta niin kuin edellä monet, monet puheenvuorot osoittavat, sisältö kaipaa perkaamista. Jälleen kerran on mentävä uudelle tasolle, etenkin — niin kuin edustaja Räsänen toi esiin taas kerran — tässä nuorten ongelmassa. On se hirveä tilanne nykyjärjestelmässä, jos nuori joutuu leimatuksi, joutuu kirjatuksi ja nimi säilyy epäluotettavana kansalaisena. Siitä on vaikea ponnistaa eteenpäin. Tämä voimistaa sitä tahtoa, että tämä on hyvin nopeasti ja hyvin tehokkaasti katsottava nykymalliin sopivaksi.

15.42 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Halusin vain itsekkin sanoa sen, että olen työskennellyt pitkään velkaantuneiden ihmisten kanssa, jotka ovat joutuneet ulosottokierteeseen, ja nähnyt sen, mitä se tekee vanhemmille ihmisille mutta — niin kuin tässä edustajat Juhantalo ja Joona Räsänen toivat hyvin esiin — myös nuorella iällä ja kuinka pitkä hiha voudilla on läpi vuosikymmenten, kun vouti kerää näitä ulosottoon joutuneita maksuja takaisin.

Haluan kanssa kannattaa kyllä sitä ajatusta, edustaja Taavitsaisen keskustelualoitetta, joka varmaankin täällä liikkeelle lähtee, että tähän ylivelkaantumiseen ja ulosottoon liittyvien asioiden kokonaisuudesta pystyttäisiin käymään laajempi keskustelu ja myös sitä kautta ehkäisemään ihmisten joutumista kohtuuttomaan asemaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.